

Handboek NVT

Leeswijzer Taalleesland
Nederlands voor het basisonderwijs
op Aruba (klas 3-klas 6)

Leerjaar 6

Thema 9

Verniel die spullen niet!

Werkboek 9

vastberaden: Je bent vastberaden als je er zeker van bent dat je iets wilt, snel en zonder te twifelen of er lang over na te denken.

het vandalisme: Vandalisme is wanneer mensen zomaar dingen vernielen. Dat doen ze bijvoorbeeld omdat ze zich vervelen en niets anders weten om te doen. Dan maken ze bijvoorbeeld ruiten kapot of spuiten lelijke graffiti op muren en overal.

niets ontzien: Als je niets ontziet, dan houd je nergens rekening mee. Je gaat gewoon je gang zonder na te denken.

ontaarden: Als iets ontaardt dan wordt het erger. bijvoorbeeld: Het plagen ontaardde in pesten.

de absolute macht: Een leider die de absolute macht heeft, heeft in zijn eentje alle macht en alles voor het zeggen. Andere mensen hebben niets te zeggen.

de dictator: Een dictator regeert een land heel streng en wreed. Hij luistert niet naar wat anderen willen of aanraden. Hij alleen heeft alles voor het zeggen.

regeren: Regeren betekent een land besturen. Iemand die een land regeert, is de leider van dat land. Bijvoorbeeld: Onze Minister President regeert ons land Aruba samen met zijn ministers.

Leesbegrip

1 Vandalisme en Beeldenstorm

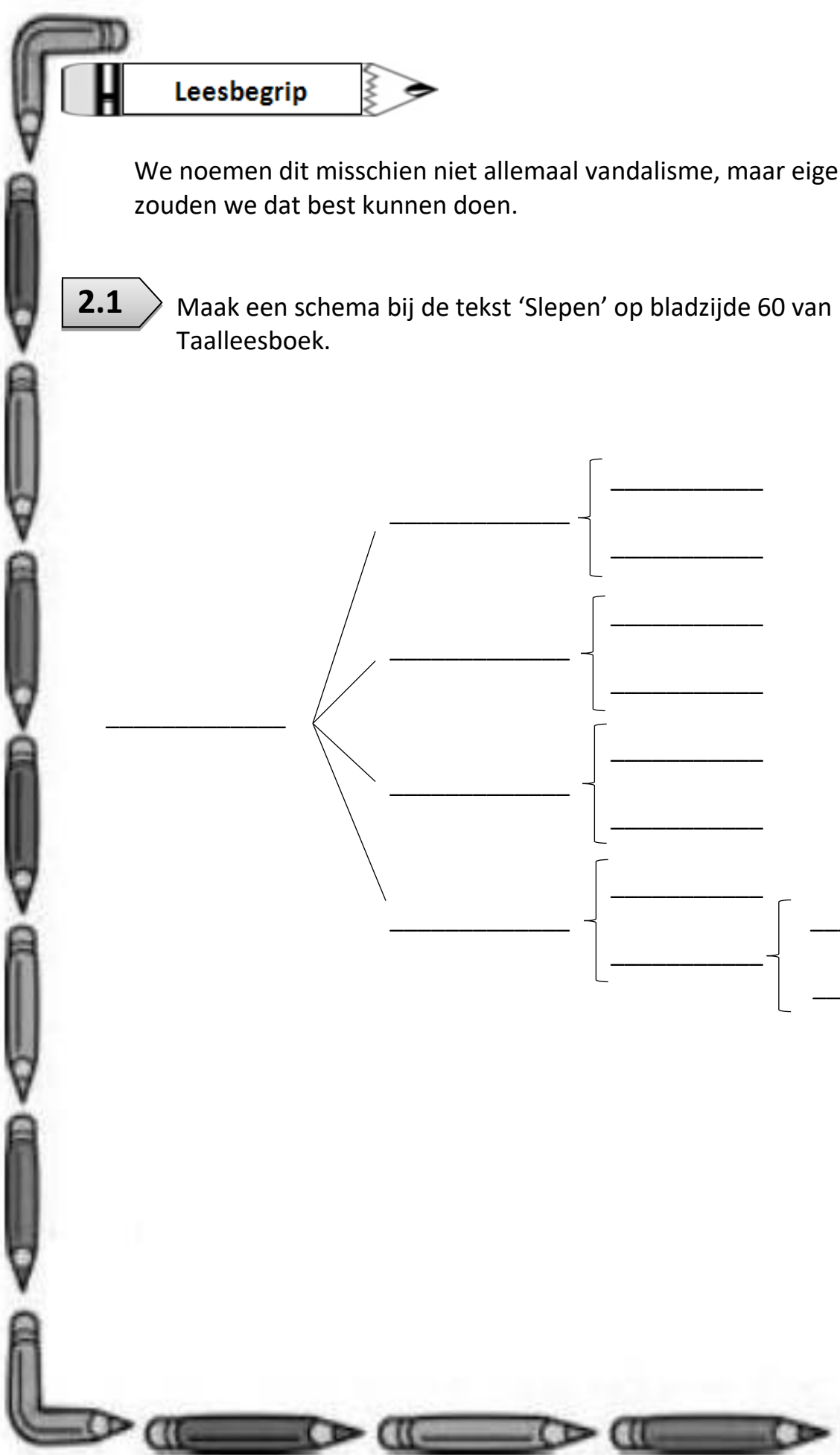
Op de televisie en in de krant kom je vaak het woord vandalisme tegen. Vandalisme betekent: met opzet eigendommen van anderen kapot maken. Veel mensen denken dat vandalisme alleen in onze tijd voorkomt. Dit is echter niet
5 het geval. Ook vroeger werd al opzettelijk eigendom van anderen stuk gemaakt.

Dat gebeurde bijvoorbeeld in 1566. Toen werden er met opzet beelden kapot gemaakt in een kapelletje in het Vlaamse Westerkwartier. Een paar dagen later gebeurde dit ook in
10 Steenvoorde. En vanaf 20 augustus was er zelfs een ware Beeldenstorm aan de gang in kerken en kathedralen in Antwerpen, Gent, Brussel en Breda.

Grote groepen ontevreden mensen en benden hongerigen trokken door het land om beelden en kostbaarheden van de
15 kerk te vernielen. Onder leiding van een groepje plunderaars drongen ze kerken, kloosters en kathedralen binnen om de boel kort en klein te slaan.

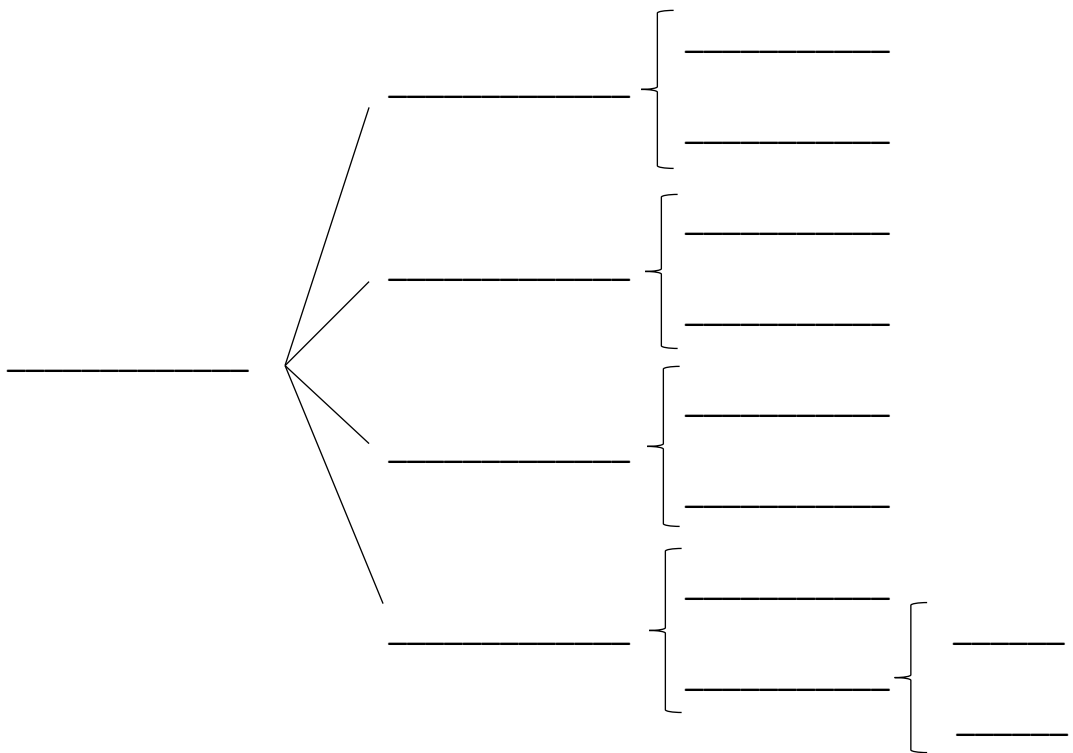
De mensen waren ontevreden omdat er buiten de stad en in de steden zelf geen werk en eten voor hen was. Daar kwam nog
20 bij dat sommige hervormde predikanten in hun preken vaak zeiden dat er te veel beelden waren in de rooms-katholieke kerken en dat die verwijderd moesten worden. Hierdoor gingen de mensen over tot deze massale vernielingen. Behalve de Beeldenstorm zijn er uit de geschiedenis nog veel meer
25 voorbeelden te geven van opzettelijke vernielingen.

Leesbegrip

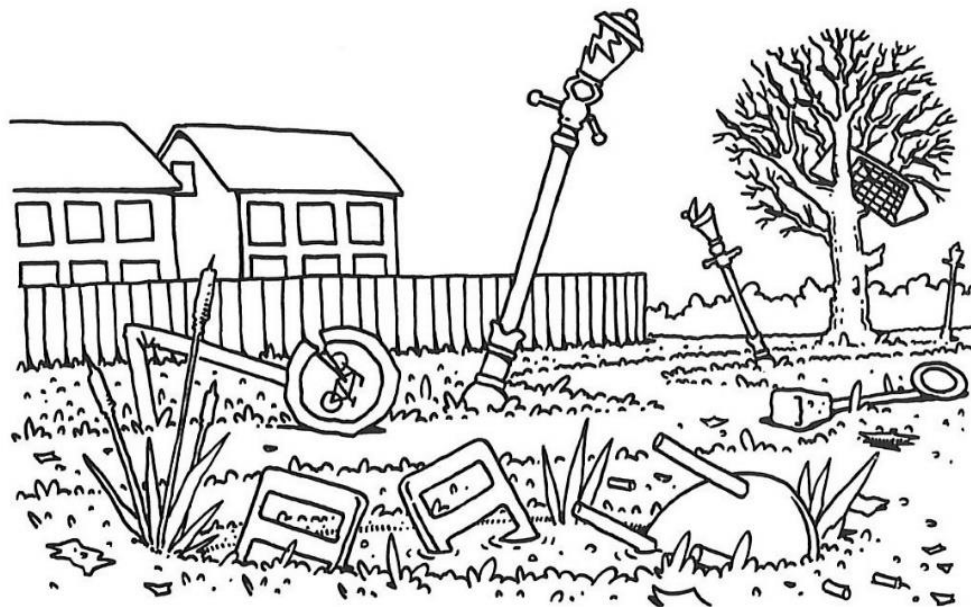
We noemen dit misschien niet allemaal vandalisme, maar eigenlijk zouden we dat best kunnen doen.

2.1 Maak een schema bij de tekst 'Slepen' op bladzijde 60 van het Taalleesboek.

Leesbegrip**2.2**

Bedek de tekst 'Slepen' in het Taalleesboek. Kijk naar het schema en vertel jezelf in je eigen woorden wat er in de tekst staat.

 Woordenschat
onigheid:

Als mensen onigheid hebben, dan hebben ze niet dezelfde mening. Daar hebben ze dan een beetje ruzie over.

bemiddelen:

Als je bemiddelt in een ruzie, probeer je de ruzie te laten ophouden. Je gaat met de ruziemakers praten. bijvoorbeeld: Jair bemiddelt altijd in de ruzies tussen Laura en Marianne.

justitie:

Justitie zijn de rechters en hun helpers. De mensen van justitie zoeken uit of er dingen zijn gebeurd die verboden zijn. En ze beslissen welke straf de misdadigers krijgen.

het geschil:

Het geschil is een verschil van mening, een onigheid.

de aanklacht:

Als je een aanklacht tegen iemand indient, zeg je tegen de politie dat hij de schuld van iets heeft. bijvoorbeeld: Je dient een aanklacht in tegen de dief die bij jou gestolen heeft.

de uitspraak:

De uitspraak is een mening of een oordeel van de regel. bijvoorbeeld: De uitspraak van de rechter was, dat de dief schuldig was en drie dagen de gevangenis in moest.

de rechter:

De rechter is iemand die beslist of iemand zich volgens de wet heeft gedragen en of hij of zij een straf heeft verdiend.

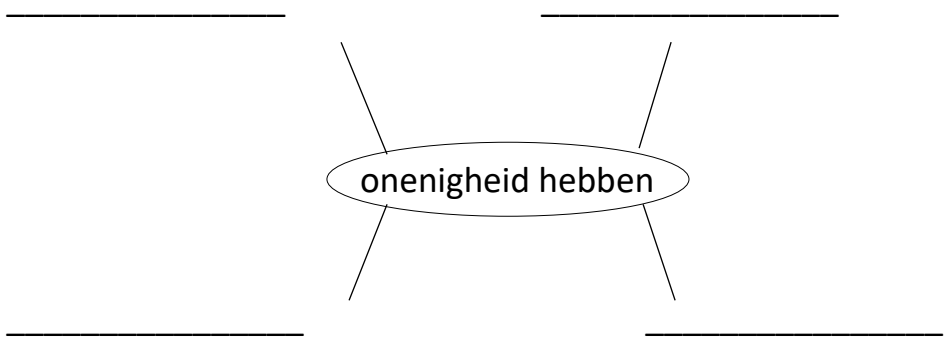

Woordenschat

1

1 Zet de woorden die horen bij 'onigheid hebben' in de woordspin. Kies uit:

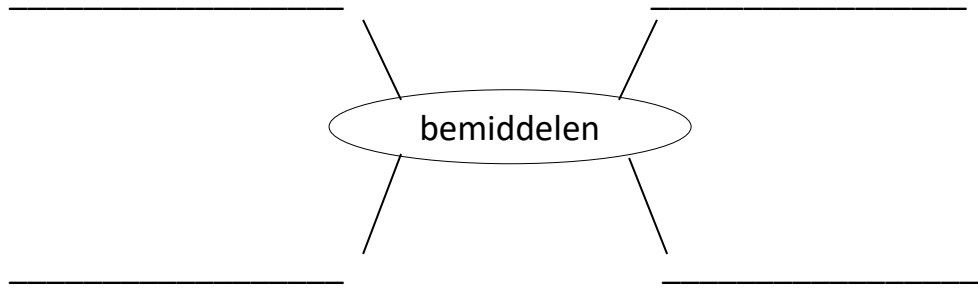
ruzie	plezierig	vervelend	vrede
onprettig			boos

2 Zet de woorden die horen bij 'bemiddelen' in de woordspin.

Kies uit:

helpen	ruzie maken	wandelen	oplossen
	goed maken		vrede sluiten

Woordenschat

2

Meneer Andres vertelt

Als je op Aruba de wet overtreedt, dan moet je voor de rechter komen. De rechter en zijn helpers noemen we de justitie. Justitie onderzoekt of de wet is overtreden. Als dat zo is, wordt er een aanklacht geschreven. Daarin staat wat je fout hebt gedaan. De aanklager leest de aanklacht voor. Je hebt altijd een advocaat die jou mag helpen. De rechter luistert naar de aanklacht van de aanklager. Hij luistert ook naar de verdediging van de advocaat. Daarna doet de rechter uitspraak: hij zegt of je schuldig bent en welke straf je krijgt.

- 1 Meneer Andres heeft de krant meegenomen. Sommige woorden ontbreken. Kun jij de woorden raden en invullen? Schrijf het over.

Kies uit:

justitie

aanklacht

uitspraak

rechter

NIEUWSBLAD

Bumperklever voor de rechter

De heer John H. is voor de r _____ geroepen. Door j _____ is onderzoek gedaan naar het rijgedrag van John H.

De a _____ is dat dat John H. meerdere malen de maximumsnelheid heeft overtreden en dat hij schuldig is aan te dicht op een andere auto te rijden.

De advocaat verdedigde John H. Hij zei dat John H. een goede vader is. Hij had ruzie gehad met zijn baas en was daardoor een beetje in de war.

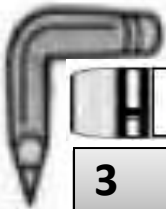
Vandaag deed de r _____ u _____ .

De u _____ luidt:

John H. wordt veroordeeld tot een geldboete van 750 Florin en zijn rijbewijs wordt twee maanden ingetrokken.

Woordenschat
3

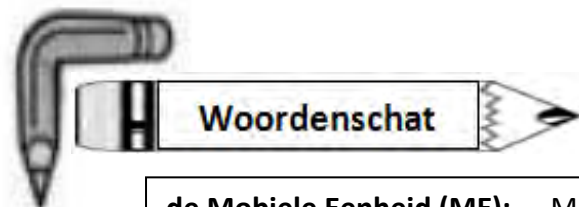
Iedereen heeft zijn eigen stopwoordjes. Weet jij welk stopwoordje bij welk plaatje hoort?

Zet het nummer van de zin onder het goede plaatje.

- 1 We nemen dit niet aan, weet je! We gaan actie ondernemen, weet je! Zondag weet je, na de wedstrijd!
- 2 Het was zo mooi, die tas. En die mooie jas stond er zo mooi bij.
- 3 Jongens, even rustig. We gaan nu rustig werken. Pak heel rustig je boek.
- 4 Ja, even luisteren ja! Allemaal aan de kant ja! Verdedigen ja! Ja, nu verspreiden.
- 5 Dus, we besluiten dus, om eh de beslissing dus van de ministerraad morgen dus te vertellen.

				
☐	☐	☐	☐	☐

de Mobiele Eenheid (ME): ME is de afkorting van: Mobiele Eenheid. Dat is de politie speciaal voor relletjes.

de rel: Een rel is een erge ruzie tussen veel mensen. Rellen gebeuren vaak op straat. Soms moet de politie erbij komen.

de hooligan: Een hooligan is een voetbalsupporter die relletjes schopt en geweld doet.

de drang: Als je de drang voelt om iets te doen, dan wil je dat heel graag doen, bijvoorbeeld: de drang om je zusje te plagen of de drang om je zusje te omhelzen.

intomen: Als je je gevoel intoomt, dan doe je niet wat je gevoel zegt. Je bedwingt je gevoel. Je houdt jezelf in. Bijvoorbeeld: Ik was woedend op mijn broer, maar ik toomde mijn gevoel in. Ik deed of er niets aan de hand was.

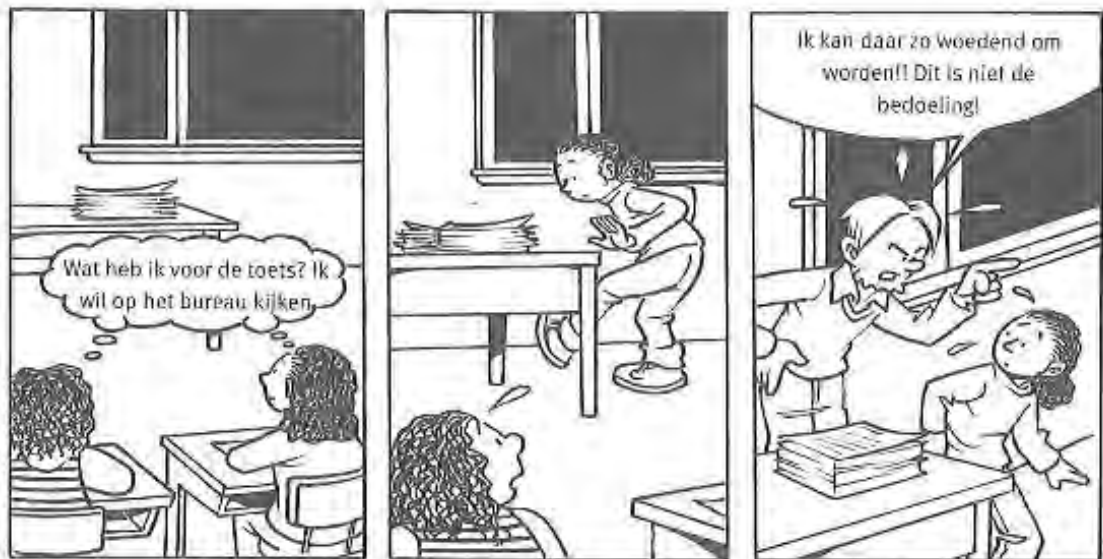
uiten: Als je jezelf uit, laat je merken wat je denkt of voelt. Je kunt je uiten door te praten of te huilen of door boos te worden.

onstuimig: Als je onstuimig bent, dan ben je wild en moeilijk te bedwingen.

Woordenschat

1

Tamara (links) en Aisha (rechts) hebben dezelfde drang. Ze willen op het bureau van meneer Andres kijken hoe ze de toets hebben gemaakt. Meneer Andres is nu even het lokaal uit. Dus het zou nu kunnen ...

Kijk goed naar de tekeningen hierboven en geef antwoord op de vragen.

1 Wie toomt haar drang in? Leg uit. _____

---

2 Wie uit zijn boosheid? Leg uit. _____

Spelling

1 Schrijf de persoonsvorm op van:

halen

- 1 Ik _____ . Ik _____ .
 Een ander _____ . Een ander _____ .
 Wij _____ . Wij _____ .

zien

- 2 Ik _____ . Ik _____ .
 Een ander _____ . Een ander _____ .
 Wij _____ . Wij _____ .

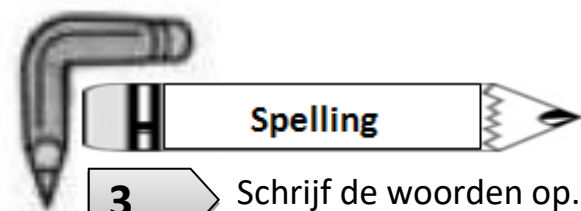
zijn

- 3 Ik _____ . Ik _____ .
 Een ander _____ . Een ander _____ .
 Wij _____ . Wij _____ .

2 Schrijf het woord op dat verandert als je de zin in een andere tijd zet.

- 1 Waar denk je aan? _____
 2 Ik stond al een uur te wachten. _____
- 1 Waar denk je aan als je gaat slapen? _____
 2 Lars maaide het gras en Amber gaf de planten water. _____
 3 Ik had echt geen zin en bleef liever thuis. _____
 4 Ik doe mijn trui uit en smijt hem in de wasmand. _____

3 Schrijf de woorden op.

1 _____

2 _____

3 _____

4 _____

5 _____

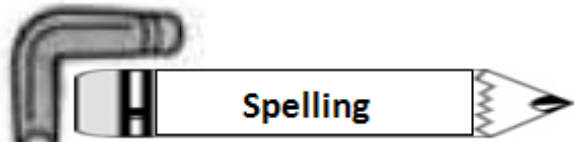
4 Schrijf de woorden op die beginnen met wr.

_____
_____

5 Vul de woorden in die je hebt opgeschreven bij opdracht 4.
Kies de juiste zin.

- 1 De ouders _____ in hun handen van spanning.
- 2 De varkens _____ in de modder.
- 3 Ik heb een _____ op mijn been.
- 4 Die man deed de poes met opzet pijn. Hij is _____ .
- 5 Na lang zoeken hebben ze het _____ van de verongelukte auto gevonden.
- 6 De poetsvrouwen op school _____ de mop uit.
- 7 De terroristen nemen _____ nadat hun kamp is opgeblazen.

6.1

Lees.

- 1 Nog even en dan is de vakantie voorbij.
- 2 Floor vindt het spannend om straks al haar klasgenoten terug te zien.
- 3 Zouden ze veranderd zijn?
- 4 Sommigen heeft ze zes weken niet gezien.
- 5 Daar komt nog bij dat ze een nieuwe meester krijgt.
- 6 Hoe zou die zijn?
- 7 Hij heet Joosten.
- 8 Van een meisje dat nu van school af is, heeft ze gehoord dat hij streng is, maar toch ook wel aardig.
- 9 Nou ja, ze ziet wel.
- 10 Eerst heeft ze nog drie dagen vrij.

H Spelling

6.2 Schrijf alle persoonsvormen op uit opdracht 6. Let op bij zin 5 en zin 8.

1 _____	6 _____
2 _____	7 _____
3 _____	8 _____
4 _____	9 _____
5 _____	10 _____

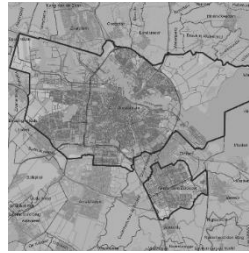
7 Schrijf vier zinnen over jouw leukste herinneringen aan je laatste vakantie.
Zet een rondje om de persoonsvormen.

- 1 _____
- 2 _____
- 3 _____
- 4 _____

 Woordenschat

de gemeente:

Een gemeente kan een stad zijn of een dorp of een paar dorpen samen.

de bestuurder:

Een bestuurder heeft de leiding over iets. Hij heeft dat meestal samen met andere mensen. Onze minister president is de bestuurder van Aruba.

de burger:

De burgers van een dorp, stad of land zijn alle mensen die er wonen, de bevolking.

de sensatie:

Sensatie is grote opwinding, omdat er iets spannends of iets ergs gebeurt. bijvoorbeeld: De brand zorgde voor sensatie in de straat.

kicken op:

Als je ergens op kickt, geeft het je een erg prettig, opwindend gevoel.

opgefokt:

Als je opgefokt bent, dan ben je erg druk en zenuwachtig.

1

Zet een kruisje in het goede hokje.

1 Vandalisten zijn mensen die:

- zomaar verbranden
- zomaar vernielen
- zomaar verdwalen
- zomaar vertellen

2 Burgers zijn:

- ridders die in een kasteel wonen
- buitenaardse wezens
- het vlees van een hamburger
- alle mensen die in een dorp, stad of land wonen

3 Iemand die erg opgefokt is, is:

- erg wijs
- erg opgevoed
- erg zenuwachtig
- erg lief met dieren

Woordenschat

4 Iemand die niets ontziet:

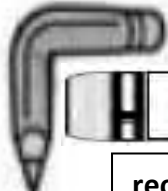

- heeft een sterke bril
- kan op niets kicken
- houdt nergens rekening mee
- kan niets vinden

2

Wel of geen sensatie? Zet een rondje om jouw antwoord.

1 een slapende baby	wel sensatie/geen sensatie
2 een ongeluk op straat	wel sensatie/geen sensatie
3 vechtpartij op het schoolplein	wel sensatie/geen sensatie
4 Oma maakt een broodje.	wel sensatie/geen sensatie
5 De koning komt in de klas.	wel sensatie/geen sensatie

Woordenschat

- rechtvaardig:** Rechtvaardig betekent iedereen eerlijk of correct behandelen. bijvoorbeeld: De scheidsrechter nam een rechtvaardige beslissing.
- onrechtvaardig:** Onrechtvaardig is het tegenovergestelde van rechtvaardig. Als je iemand onrechtvaardig behandelt, wordt hij oneerlijk behandeld.
- het proces:** Bij een proces onderzoekt de rechter wie ergens de schuld van heeft.
- de executie:** De executie is het doden van iemand.

- de amnestie:** Als gevangenen amnestie krijgen, dan krijgen ze geen straf meer. Alleen een staatshoofd kan amnestie geven. bijvoorbeeld: De president gaf amnestie aan alle politieke gevangenen.

- de mensenrechten:** De mensenrechten zijn de rechten die ieder mens eigenlijk zou moeten hebben, bijvoorbeeld het recht om je eigen mening te vertellen. In sommige landen hebben mensen die rechten niet.

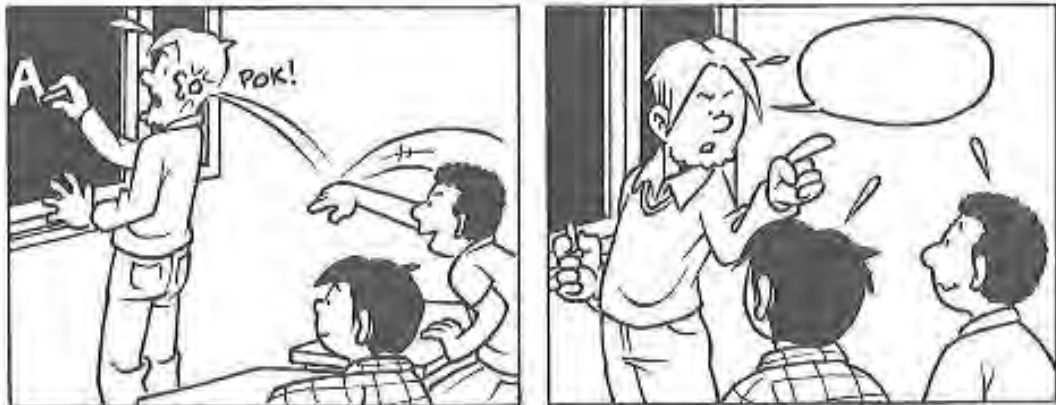
- schenden:** iets schenden betekent er geen respect voor hebben en het kapot maken.
- eerbiedigen:** iets of iemand eerbiedigen betekent respect hebben voor iets of iemand. bijvoorbeeld: Hij eerbiedigde haar mening.

 Woordenschat

1 Bekijk de betekenissen in het woordenboek hierboven nog eens goed. Lees daarna de zinnen hieronder. Zet een rondje om het goede antwoord.

- 1 Executeren we dieven op Aruba? ja/nee
- 2 Stoppen wij op Aruba mensen in de gevangenis zonder proces? ja/nee
- 3 Is het rechtvaardig dat mensen in de gevangenis ja/nee moeten zonder proces?

2

Hierboven zie je hoe Nathan een propje naar meneer Andres gooit. Natuurlijk kijkt meneer Andres boos om.

- 1 Welke reactie van meneer Andres zou rechtvaardig zijn? Zet de juiste letter in de lege ballon.
  - a Jonathan! Je was vanmorgen ook al zo lastig. Ga nu maar naar de gang en na schooltijd kun je nog even blijven!
  - b Nathan! Ik zag wel dat je net propjes aan het maken was. Naar de gang, heel snel, en straks kun je nablijven!

2 Welke reactie zou onrechtvaardig zijn? Kun je uitleggen waarom dat zo is? Gebruik in je antwoord het woord 'oneerlijk'.

3

Hier volgt een voorbeeld van een rechtzaak.

In een ver land is een belangrijke minister vermoord. Het land is op zoek naar de dader. Er is één man die vaak ruzie had met de vermoorde minister. Daarom is hij verdacht. Twee rechters kijken naar de zaak. Tijdens het proces krijgen de rechters de volgende informatie:

- De verdachte is door niemand gezien op de plek van de moord.
- De moeder van de verdachte heeft verklaard dat hij bij haar was op het tijdstip van de moord.
- De verdachte heeft verklaard dat hij vaak ruzie had met de vermoorde minister.
- De verdachte heeft verklaard dat hij de minister wel eens met de dood had bedreigd, maar hij ontkent dat hij de minister ook echt vermoord heeft.

Er zijn twee rechters die een uitspraak doen over de rechtszaak hierboven.

Rechter 1

Aangezien de verdachte regelmatig ruzie had met het slachtoffer en hem zelfs met de dood heeft bedreigd, acht ik de verdachte **schuldig**. Zijn straf zal zijn: 10 jaar in de gevangenis!

Rechter 2

Aangezien de verdachte niet op de plek van de moord is gezien en zijn moeder heeft verklaard dat hij bij haar was, acht ik de verdachte **niet schuldig**.

Woordenschat

1 Welke rechter doet volgens jou een rechtvaardige uitspraak?
Leg uit.

---

2 Stel je voor. Jij bent de president van het land en de uitspraak van rechter 1 wordt uitgevoerd. Geef jij de verdachte dan amnestie?
Leg uit.

---

de thuissituatie:

De thuissituatie is hoe het bij iemand thuis is. Bijvoorbeeld: Hoe de mensen in het huis leven, zijn ze rijk of arm, zijn ze slordig of netjes, enzovoort.

uitzichtloos:

Uitzichtloos is hetzelfde als hopeloos. Veel mensen zijn arm en hebben honger. Hun leven is uitzichtloos.

het toekomstperspectief:

Jouw toekomstperspectief zijn de kansen die je voor jezelf ziet in de toekomst.

in lichterlaaie staan:

Als iets in lichterlaaie staat, brandt het heel erg fel.

in vlammen opgaan:

Als iets in vlammen opgaat, brandt het helemaal af.

de zorgelijke toestand:

Een zorgelijke toestand is iets waarover mensen zich zorgen maken. Dat zij aldoor ziek is, is een zorgelijke toestand.

een bedreiging vormen:

Als iets een bedreiging vormt, kan dat gevaarlijk of nadelig zijn. bijvoorbeeld: De aanhoudende regen vormt een bedreiging voor de maisoogst. De kans is groot dat de maisoogst daardoor mislukt door teveel regen en overstromingen.

Woordenschat

1 Vergelijk de thuissituatie van Lucio met de thuissituatie van Nathaly.

Mijn ouders zijn gescheiden.
Ik woon samen met mijn moeder in een kleine flat in de stad.
Ik heb wel een eigen kamer. Mijn piano staat in de woonkamer.
In de woonkamer staat ook de computer waar mijn moeder op werkt.
Soms mag ik spelletjes doen op de computer. We hebben geen tv.
Mijn moeder haat tv-kijken. Wel hebben we twee poezen
en een hond.

Ik woon met mijn hele familie in een huis bij het park.
We hebben ook een tuin. We zijn met vier meisjes en mijn
vader en moeder. Ik slaap met mijn jongste zusje op één kamer
in een stapelbed. In de woonkamer staat een heel grote tv,
want mijn vader kijkt graag naar sport. Dat is zijn hobby.
Hij heeft ook een vijver in de tuin gemaakt.
Daarin zwemmen goudvissen.

1 Schrijf nu jouw thuissituatie op.

A large rounded rectangular box with a tail pointing to the left, containing five horizontal lines for writing.

Woordenschat

2 Vul in.

thuisituatie van Lucio   thuisituatie van Nathaly   mijn thuisituatie

wonen

kleine flat

_____

_____

in de stad

_____

_____

eigen kamer

_____

_____

_____

_____

_____

familie

_____

vader en moeder

_____

_____

drie zusjes

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

**hobby
of dieren**

pianospelen

_____

_____

2 poezen

_____

_____

1 hond

_____

_____

_____

_____

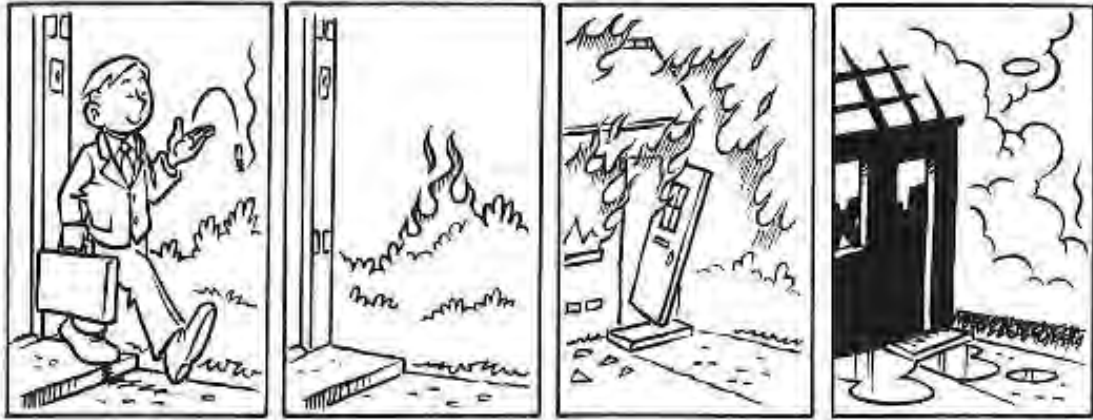
_____

Woordenschat

2

Bekijk de strip. Wat is waar en wat is niet waar?
Kruis het goede antwoord aan. Eentje is er al voorgedaan.

	waar	niet waar
1 Op plaatje 1 gaat het huis in vlammen op.	☒	☐
2 Op plaatje 2 is het huis in vlammen opgegaan.	☐	☐
3 Op plaatje 4 staat het huis in lichterlaaie.	☐	☐
4 Op plaatje 2 ontvlamt de struik bij het huis.	☐	☐
5 Op plaatje 3 zijn het huis en de struik in vlammen opgegaan.	☐	☐
6 Op plaatje 2 staan de struik en het huis in lichterlaaie.	☐	☐
7 Op plaatje 3 staan de struik en het huis in lichterlaaie.	☐	☐
8 Op plaatje 4 zijn het huis en de struik in vlammen opgegaan.	☐	☐

Spelling

1

Lees.

- 1 Twan ligt in bed nog een beetje na te soezen.
- 2 Weer hoort hij zijn moeder roepen.
- 3 Hij heeft nog helemaal geen zin om op te staan.
- 4 Waarom laten ze hem niet met rust?
- 5 Ineens weet hij het.
- 6 De vakantie is voorbij.
- 7 Hij moet naar school.

Schrijf de persoonsvormen op.

Zet daarachter de persoonsvorm in de verleden tijd en het hele werkwoord.

Bijvoorbeeld: 1 lig – lag – liggen

2	_____	_____	_____
3	_____	_____	_____
4	_____	_____	_____
5	_____	_____	_____
6	_____	_____	_____
7	_____	_____	_____

2

Lees.

De persoonsvorm tegenwoordige tijd enkelvoud van den-werkwoorden eindigt op *d* of *dt*. bijvoorbeeld: *word* of *wordt*

De vorm met *d* gebruik je als 'ik' bij de persoonsvorm hoort.

Spelling

3

Schrijf alle persoonsvormen van de werkwoorden **veranderen**, **horen** en **vinden** op.

tegenwoordige tijd

verleden tijd

veranderen

1 Ik _____ .	Ik _____ .
Een ander _____ .	Een ander _____ .
Wij _____ .	Wij _____ .

horen

2 Ik _____ .	Ik _____ .
Een ander _____ .	Een ander _____ .
Wij _____ .	Wij _____ .

vinden

3 Ik _____ .	Ik _____ .
Een ander _____ .	Een ander _____ .
Wij _____ .	Wij _____ .

4

Maak zinnen met de volgende persoonsvormen:

verbrand   houd   antwoord   raadt   wordt

- 1 _____ .
- 2 _____ .
- 3 _____ .
- 4 _____ .
- 5 _____ .

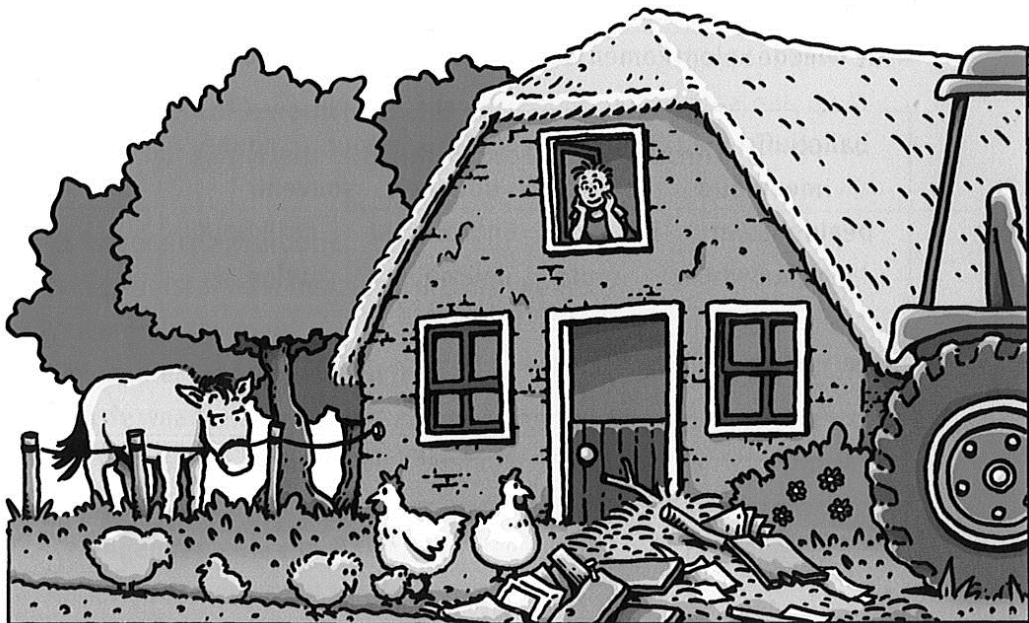

Spelling

5Moet er **d** of **t** staan?

- 1 John klee___ zich aan.
- 2 Even denkt hij: Waar bevin___ ik mij?
- 3 Maar dan weet hij het weer. Hij bevin___ zich op de boerderij van opa en oma.
- 4 Straks voe___ ik de kuikens, bedenkt hij.
- 5 En later verbran___ ik afval.
- 6 Hij vin___ het hier super.
- 7 Er is elke dag wel wat anders te doen.
- 8 Morgen rij___ hij met de boer op de tractor.
- 9 Wat John betreft, hou___ de vakantie nog lang niet op.

Spelling

6

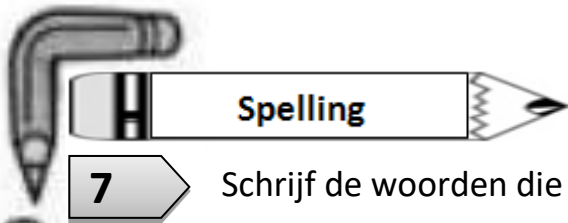
Welk woord past in de zin?

Vul het juiste woord in. Kies uit het hok.

automatisch	Olympische	Belgische	typisch	tropische
historisch	kritische	Russische	logische	romantisch
medisch	directrice(!)	conductrice(!)	actrice(!)	inspectrice(!)

- 1 Door de t_____ temperatuur in de vlindertuin, brak het zweet mij uit.
- 2 Wie houdt er niet van B_____ friet?
- 3 De a_____ kreeg na de voorstelling een daverend applaus.
- 4 Na het m_____ onderzoek bleek dat de voetballer niks ernstigs mankeerde.
- 5 Deze deuren gaan a_____ open.
- 6 De i_____ controleert of er wel goed les wordt gegeven op de scholen.
- 7 Veel mensen vinden eten bij kaarslicht r_____.
- 8 Eens in de vier jaar worden er O_____ Spelen gehouden.
- 9 In de trein controleert de c_____ de kaartjes.
- 10 Dat is weer t_____ iets voor jou om zoiets te bedenken.
- 11 Oma heeft een cd met R_____ koormuziek.
- 12 Jeffrey heeft een heel l_____ oplossing bedacht.
- 13 Na de k_____ opmerkingen van de juf doet de klas nog beter zijn best.
- 14 Er is nog maar één h_____ gebouw in de stad overgebleven.
- 15 De d_____ vertelt het personeel wat er moet gebeuren.

7

Schrijf de woorden die eindigen op -ice drie keer op.

- 1 directrice _____
- 2 conductrice _____
- 3 actrice _____
- 4 inspectrice _____

Taalbeschouwing

1 Lees de zinnen. Omcirkel telkens het juiste woord dat erbij past.

- 1 Remi ruimt zijn boeken op. (Ook/Trouwens) zijn tas zet hij aan de kant.
- 2 (Integendeel/Zelfs) de prullenbak gooit hij leeg.
- 3 Is Remi dan zo netjes? (Dus/Integendeel), hij is een echte slordige vos.
- 4 Aan opruimen heeft hij een hekel. Maar zijn vriendinnetje kan hij (toch/bovendien) niet in de troep laten zitten?
- 5 (Dus/Trouwens) ruimt hij zijn kamer voor Jamila op.
- 6 Het is (trouwens/echter)wel prettig om weer eens zo'n opgeruimde kamer te hebben.
- 7 Het zal (echter/zelfs) niet lang duren voor het weer een rommel is.

Taalbeschouwing

- 2** Lees de zinnen. Vervang het onderstreepte woord door een woord uit het hok.

Schrijf die nieuwe zin op. Let op: soms verandert ook de volgorde van de woorden in de zin!

dus	trouwens	echter	toch	ook
	bovendien	integendeel		

- 1 Nina heeft een hekel aan druktemakers. Maar bangerds kan ze ook niet uitstaan.

_____ .

- 2 Zij heeft liever grappige jongens. En daar komt nog bij dat ze dan leuke grapjes hoort.

_____ .

- 3 Als gevolg daarvan kijkt Nina niet naar de stoere jongens.

_____ .

- 4 En al doen ze nog zo hun best.

_____ .

- 5 Maar Orlando maakt nog wel een kans, ook al doet hij stoer, hij is ook grappig.

_____ .

Taalbeschouwing

3

Lees de uitleg hieronder. Maak daarna de zinnen af.

bovendien: ook – dat komt er nog eens bij;

zelfs: ook (Zelfs drukt vaak uit dat je iets niet zou verwachten.);

ook: en – erbij; *echter*: maar; *toch*: maar – echter;

dus: als gevolg daarvan – daardoor – daarom;

trouwens: ook – overigens; *integendeel*: juist het omgekeerde

1 Remi eet niet graag spinazie. Bovendien _____

_____

2 Hij weigert spinazie te eten. Zelfs _____

_____

3 Nina vindt spinazie lekker. Ook _____

_____

4 Papa lust graag hete peper. Dat vindt Nina echter _____

_____

5 Mama is niet gek op scherpe specerijen. Toch _____

_____

6 Mama is niet gek op scherpe specerijen. Dus _____

_____

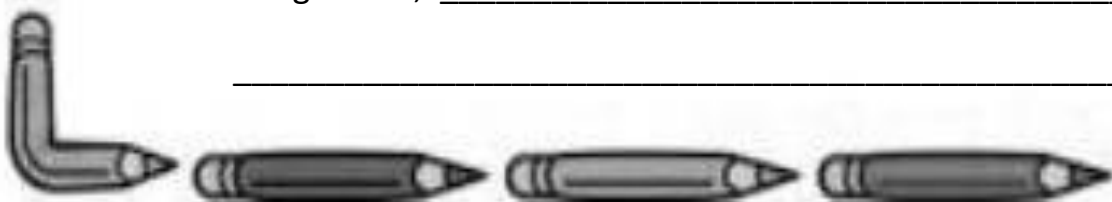
7 Ze krijgen vandaag geen toetje. Remi heeft trouwens _____

_____

8 Als je veel gegeten hebt, kun je beter niet gaan rondrennen.

Integendeel, _____

_____

tot ergernis zijn:

Je bent iemand tot ergernis, als hij zich aan jou ergert.

tot vreugde zijn:

Je bent iemand tot vreugde, als hij blij van je wordt.

bluffen:

Bluffen betekent: zeggen dat je iets durft of kan. Maar dat is niet helemaal waar.

de storing:

Als er een storing is, werkt iets niet of niet goed.
bijvoorbeeld: Door een stroomstoring gingen de lichten op straat uit.

Geen internet?
Tips en tricks!

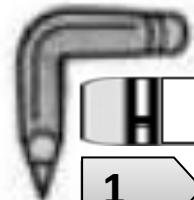
de handeling:

De handeling is iets wat je doet. bijvoorbeeld: Om de wasmachine aan te zetten, moet je drie handelingen verrichten: de deur dichtdoen, het programma instellen en op de knop drukken.

eigenhandig:

Als je iets met eigen handen hebt gemaakt of gedaan, noemen we dat eigenhandig. bijvoorbeeld: Mijn vader is er trots omdat hij de kast zelf heeft gemaakt.

Spelling

1

Woorden op -air

autoritair	militair	ordinair
meubilair	miljonair	populair

Woorden met een niet-geschreven /w/

duel	egoïst	januari	ruïne
duet	eventueel	kanoën	situatie
duo	februari	oase	

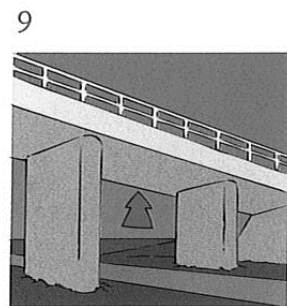
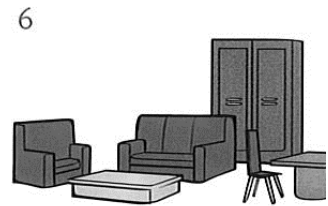
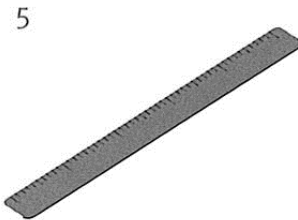
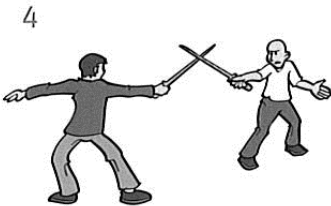
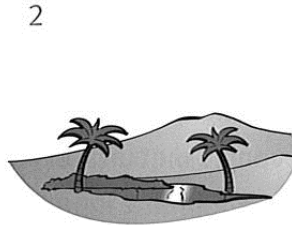
Woorden met een niet-geschreven /j/

alinea	jubileum	piano	spion
biologie	kampioen	podium	spionage
bioloog	kiosk	priemel	stadion
bioscoop	krioelen	radio	studio
creatief	lampioen	reactie	theater
duo	liniaal	reageren	theorie
financieel	materiaal	riool	via
hyena	miauwen	serieus	viaduct
hygiëne	museum	speciaal	videotheek
idiot	pensioen	specialist	violist
indiaan	periode	specialiteit	violist
ingenieur			

Spelling

2 Bedenk bij elk plaatje een woord.
Kies uit de woorden die je net hebt gelezen bij opdracht 1.
Schrijf de woorden op.

1 m _____

2 o _____

3 r _____

4 d _____

5 l _____

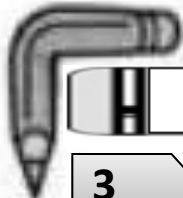
6 m _____

7 p _____

8 m _____

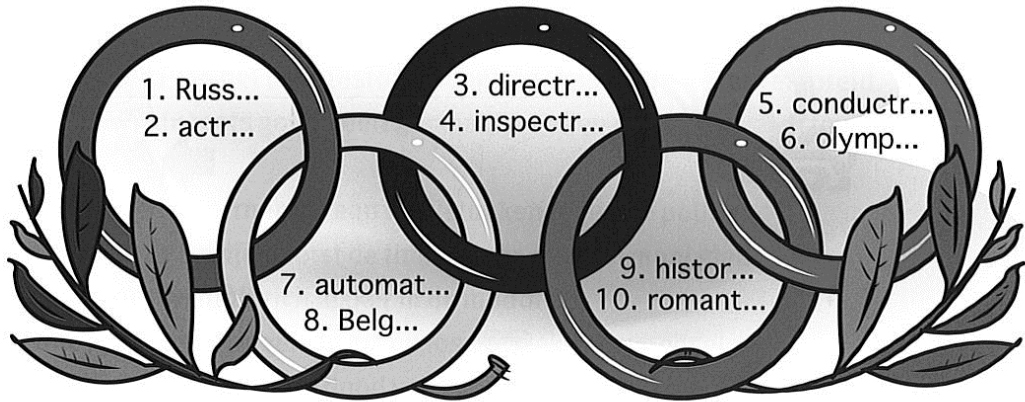
9 v _____

Spelling

3 Maak de woorden af. Kies steeds uit: **ische** of **ice**

1 _____

6 _____

2 _____

7 _____

3 _____

8 _____

4 _____

9 _____

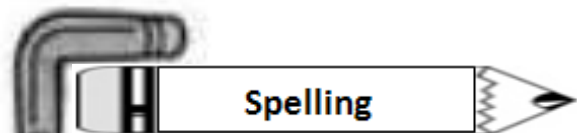
5 _____

10 _____

4 Schrijf zeven woorden op die met *wr* beginnen.
Hulp nodig? Kijk dan op bladzijde 6 van je Spellinghulp.

_____
_____

5

Maak met de volgende persoonsvormen een zin:
rijd, rijdt, word, wordt, vind, vindt.

- 1 _____
- 2 _____
- 3 _____
- 4 _____
- 5 _____
- 6 _____

6.1

Lees.

- 1 Yasmin vertelt over haar vliegtreis.
- 2 “Na zo’n vier uur vliegen, begon het vliegtuig te landen.
- 3 Dat vond ik wel een beetje eng.
- 4 En ik was niet de enige, want ik zag hoe een meneer naast mij zich heel stijf vasthield aan de leuning van de stoel.”
- 5 Dan vraagt Yasmin: “Wie weet hoeveel kilometer wij gevlogen hebben?”
- 6 Enkele leerlingen antwoorden heel verschillend: 300, 5.000 en 12.000 kilometer. Maar niemand kan het precies raden of komt ook maar in de buurt.
- 7 Dan zegt de meester: “Het wordt tijd dat je afrondt, Yasmin, want er hebben zich nog drie kinderen bij mij gemeld.”
- 8 Even later vertelt Karin haar verhaal. Het gaat over een paardrijkamp met natuurlijk veel paardrijden.
- 9 Het wordt nogal technisch als ze allerlei bijzonderheden vermeldt over hoe paarden in hun stal worden vastgebonden.
- 10 Dan zegt de meester: “We scheiden ermee uit.” Als hij merkt dat niet iedereen hem begrijpt, zegt hij: “We houden ermee op.”

Spelling

6.2

Lees de tekst bij opdracht 6.1. nog een keer. Zoek alle den-
werkwoorden en schrijf het hele werkwoord op in
woordenboekvorm.

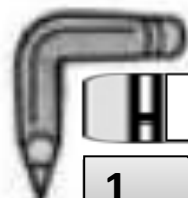
7

Speel het spel Galgje met je buurman of buurvrouw. Kies woorden
uit opdracht 1.

PIKACHU

Spelling

- 1** In elke zin past een woord dat op **heid** eindigt.
Vul het juiste woord in. De eerste is voorgedaan.

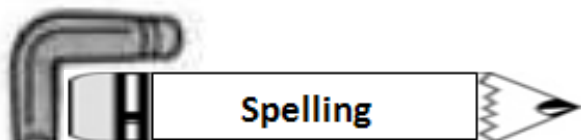
verliefd glad veilig vrij boos
gezond bekend waar moeilijk snel

- 1 De politie gaat de **veiligheid** verbeteren.
- 2 De dief spreekt niet de _____.
- 3 De raket vliegt met een enorme _____ naar de maan.
- 4 Door de _____ op de weg zijn er veel ongelukken gebeurd.
- 5 Hij kan nog niet goed lezen. Dat is zijn _____.
- 6 Uit _____ gooide hij zijn vork op de grond.
- 7 De _____ van de zanger nam snel toe, nadat hij op tv was geweest.
- 8 Bij _____ voel je soms vlinders in je buik.
- 9 In de dierentuin leven de dieren niet in _____.
- 10 _____ is het belangrijkste dat er is.

- 2** Maak de woorden af met *teit*, *tijd* of *heid*.

1 creativi _____	4 rust _____	7 klok _____
2 waar _____	5 eenzaam _____	8 bed _____
3 activi _____	6 zelfstandig _____	9 speciali _____

Spelling

3

Welke Engelse woorden worden bedoeld?
Schrijf ze op.

- 1 oefenen _____
- 2 doelverdediger _____
- 3 vraaggesprek _____
- 4 doelpunt _____
- 5 jasje _____
- 6 overwinningsbeker _____
- 7 voorstelling _____
- 8 dunne, katoenen trui _____
- 9 vereniging _____
- 10 groep mensen die samen sporten _____

4

Schrijf de juiste werkwoordsvormen op. Kijk ook naar de persoonsvorm-kaart in je Spellinghulp. De zinnen staan in de tegenwoordige tijd, behalve zin 5 en 6.

- 1 Het gas onder de ballon _____ weer. (branden)
- 2 De ballon _____ dikker en dikker. (worden)
- 3 En dan _____ hij langzaam op. (stijgen)
- 4 Floor _____ hem na. (kijken)
- 5 Graag had ze een vlucht _____. (meemaken)
- 6 Zou ze dat _____ hebben? (durven)
- 7 Ze _____ zelf van wel. (vinden)
- 8 Ik _____ dat ze wel bang geweest zou zijn. (vermoeden)

Spelling

5

Maak met de lettergrepen woorden die bij de beschrijvingen passen. De eerste lettergreep van elk woord is al gegeven.

- 1 deze middag   **van** - _____ - _____
- 2 heel akelig   **ver** - _____ - _____ - _____
- 3 papier waar op staat wat er gaat gebeuren   **pro** - _____ - _____
- 4 opvoering van een toneelstuk   **voor** - _____ - _____
- 5 groep mensen die in een bedrijf werkt   **per** - _____ - _____
- 6 interesse   **be** - _____ - _____ - _____

6

Schrijf vijf woorden op met x.

_____

Schrijf twee woorden op met q.

_____

Stellen

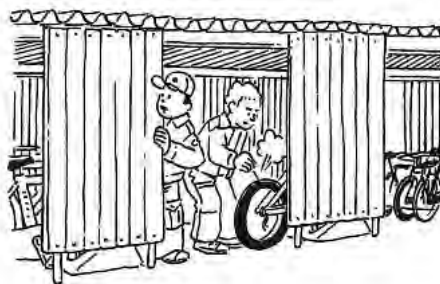
7.1

Lees.

1 Wijkagent Wouters wil net rechtsaf slaan als zijn
mobieltje overgaat. Hij stopt, zet de telefoon aan zijn oor en
luistert. “In welke richting zijn ze weggelopen?”, vraagt hij dan.
“Ja, goed. Ik fiets er meteen heen. Het is hier maar een paar
5 straten vandaan.” Hij bergt het telefoontje op en draait zijn fiets
om.

2 “Hé, wat moet dat daar!”, roept meneer Roberto en hij loopt
snel naar het fietsenhok. De twee jongens rennen weg en zijn al
gauw verdwenen. Met een boos gezicht bekijkt meneer Roberto
10 zijn lekke achterband. “Gewoon lekgestoken”, zegt hij tegen
juffrouw Rachel die erbij is komen staan. “Dit kan zo niet langer. Er
wordt hier bijna elke dag wel iets vernield.” Hij pakt zijn mobieltje
uit zijn broekzak.

3 “Deze eerst”, sist Jeffrey en hij wijst naar een blauwe sportfiets.
15 “Ga jij maar op de uitkijk staan.” Terwijl Eric doet wat hij zegt, zet
Jeffrey de punt van een dikke spijker zonder aarzelen op de
achterband en drukt hem erin. Zijn hart bonst. Sissend loopt de
achterband leeg. “Is het nog veilig?”, roept hij naar Eric.
“Opschieten”, fluistert Eric. “Het licht in de school is net uitgegaan
en ... o verdomme, daar komt iemand aan!”

Taalbeschouwing

8

Schrijf de nummers van de zinnen op en schrijf het juiste voorzetsel erachter.

Kies uit het hok. Sommige voorzetsels moet je vaker gebruiken.

in	voor	naar	aan	van	over	op
----	------	------	-----	-----	------	----

- 1 Vanuit de studio werd overgeschakeld _____ een verslaggever in Oranjestad.
- 2 De kijkers waren getuige _____ ernstige rellen.
- 3 Niemand hield zich _____ de aanwijzingen van de politie.
- 4 Er was sprake _____ grote vernielingen.
- 5 Tientallen auto's werden _____ brand gestoken.
- 6 Een ambulance botste _____ een brandweerwagen.
- 7 De politie beschikte niet _____ genoeg mensen.
- 8 Het leger moest er _____ te pas komen.
- 9 "We houden u _____ de hoogte", zei de verslaggever.
- 10 Even later moest hij zelf rennen _____ zijn leven.

9.1 Lees.

Maatregelen tegen vandalisme

Sociale controle

Iedereen moet in zijn eigen omgeving de boel een beetje in de gaten houden. Je kunt er dan meteen iets van zeggen als iemand iets vernielt. Of je kunt meteen de politie bellen, zodat de daders 5 gepakt worden.

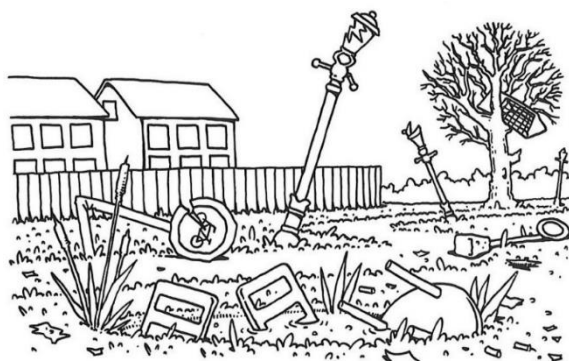
Beveiligen

In de winkelcentra zie je steeds vaker nachthekken voor de etalages.

Dat zijn een soort metalen rolluiken waardoor het moeilijk wordt 10 om vernielingen aan te richten.

Leuke dingen organiseren

Het spreekt vanzelf dat wanneer jongeren zich niet vervelen, ze ook geen tijd hebben voor vandalisme. In buurtcentra kunnen leuke dingen georganiseerd worden, zoals een disco of een 15 filmavond.

9.2 Wat is het onderwerp van de tekst?

Leesbegrip

9.3 Wat zijn de deelonderwerpen van de tekst? Schrijf achter elk deelonderwerp ook nog twee kernbegrippen.

deelonderwerpen	kernbegrippen
1 _____	_____
	_____
2 _____	_____
	_____
3 _____	_____
	_____

Leesbegrip

10.1 Lees.

Over de schreef

Voetbalsupporters gaan naar een wedstrijd om hun favoriete ploeg te zien spelen. Ze juichen hun idolen toe en voelen de spanning van winnen of verliezen.

Maar voor een aantal supporters is dit niet voldoende. Ze zijn niet
5 tevreden met alleen maar toeschouwer zijn. Ze voelen zich letterlijk en figuurlijk aan de 'zijlijn' staan en hebben behoefte aan meer spanning, meer actie. Iets waar ze zelf aan mee kunnen doen. Dus dagen ze voor de wedstrijd supporters van de tegenstander uit of treiteren de politie. Tijdens of na de wedstrijd proberen ze rotzooi
10 te trappen op de tribunes.

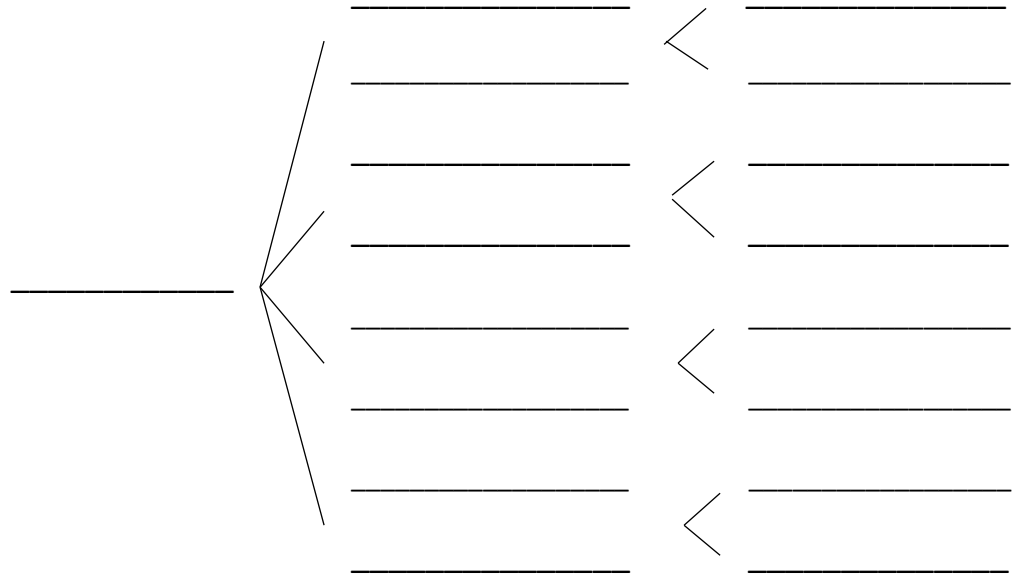
En alsof dit slecht gedrag nog niet genoeg is, vernielen ze bussen op de terugweg.

Toch is voor een aantal 'voetbalsupporters' ook dit niet voldoende. Ze willen nog meer spanning. Daarom organiseren ze grote
15 vechtpartijen met supporters van andere clubs. Op 23 maart 1997 vielen hierbij zelfs vele gewonden en één dode bij zo'n wedstrijd. 'Voetbalsupporters' die zich zo gedragen, zijn over de schreef gegaan. Ze zijn veranderd van supporter in vandaal en tenslotte in moordenaar.

Leesbegrip

10.2 Vul het schema in dat bij deze weettekst hoort.

10.3 Schrijf een samenvatting van de tekst bij 10.1

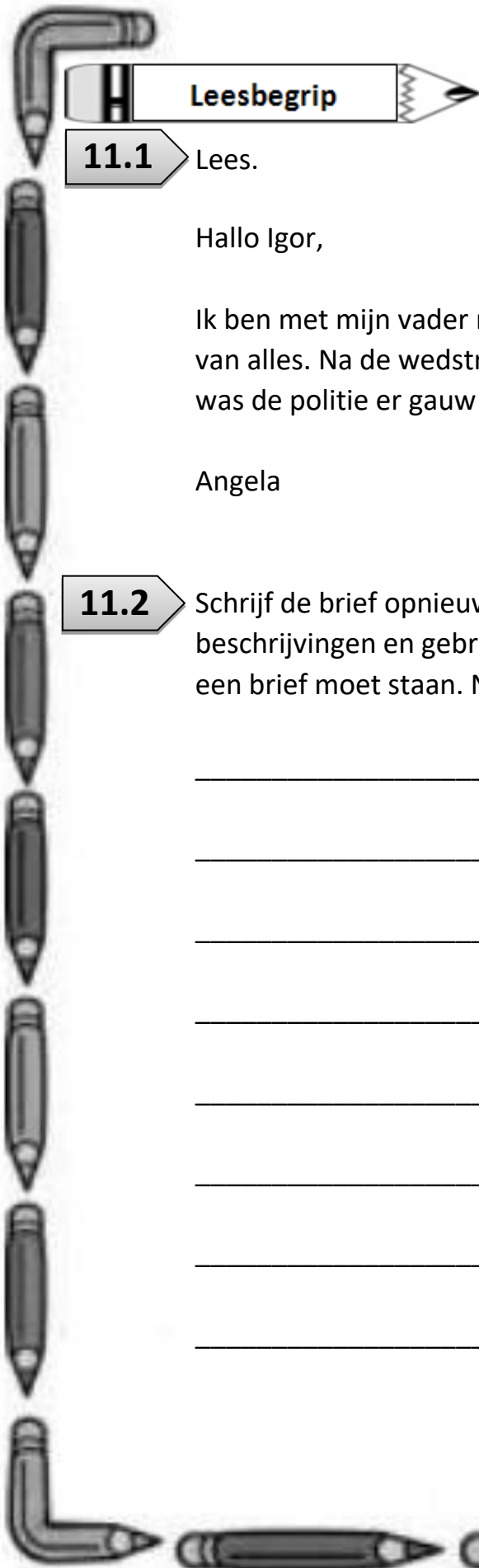

Leesbegrip**11.1** Lees.

Hallo Igor,

Ik ben met mijn vader naar een wedstrijd geweest. Er gebeurde van alles. Na de wedstrijd zijn we heel erg geschrokken. Gelukkig was de politie er gauw bij. 's Avonds was het nog in het nieuws.

Angela

11.2 Schrijf de brief opnieuw met meer informatie. Geef meer beschrijvingen en gebruik alinea's. Denk ook aan wat er altijd in een brief moet staan. Neem je Schrijfwijzer erbij.

Leesbegrip**12.1**

Lees.

“Richt maar op die voorste twee jongens”, hoort de man die het waterkanon bedient. Een fractie van een seconde later spuit een krachtige waterstraal de twee stenengooiers omver. “Raak!”, hoort de man. “Blijf maar beschieten!”

- 5 “Kom , hier liggen stenen!” brult een grote kerel met blote bovenlijf. Hij rukt een stoeptegels uit de grond en smijt die in stukken. “Aan de kant!”, brult zijn vriend, die al een paar stukken steen in zijn hand heeft. Ze gooien tegelijk een paar stenen naar de ME’ers, die voetje voor
10 voetje achteruit schuifelen. Ook andere hooligans beginnen nu met stenen te gooien.

“We moeten versterking hebben” zegt de leider van het peloton ME’ers in zijn microfoon. “Het loopt hier uit de hand. Ze beginnen ons met stenen te bekogelen. Zonder versterking moeten we ons
15 terugtrekken. Stuur het waterkanon maar onze kant op.”

“Wegwezen!”, schreeuwt de man met het ontblote bovenlijf. Hij wordt voor de zoveelste keer tegen de grond gegooid door de ijskoude waterstraal. “We smeren ’m!”, roept zijn vriend, die net overeind is gekrabbeld. Als de twee ervandoor gaan, zetten ook
20 de anderen het op een lopen.

